

VOJNA POLITIKA SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA ZA 1975. GODINU

Državni sekretar za odbranu SAD Džems R. Šlezindžer objavio je drugi godišnji izveštaj ministarstva odbrane.¹ Kao i u izveštaju za 1974. godinu, Šlezindžer podvlači potrebu održavanja mnogih opcija za američke strategijske snage i naglašava da stanje strategijske ravnoteže sa SSSR navodi na značajne političke zaključke. On u većoj mjeri nego u svom prošlogodišnjem izveštaju ističe značaj pariranja sovjetskim raketno-nuklearnim snagama za protivudar. U proceni situacije u Evropi Šlezindžer tvrdi da NATO ima dovoljno snaga i sredstava da popravi ravnotežu prema snagama Varšavskog ugovora, dok u pogledu odnosa pomorskih snaga koriguje prošlogodišnju procenu sovjetske pomorske moći.

Iznosimo neke stavove iz izveštaja Dž. Šlezindžera, za koje smatramo da su od interesa za naše čitaoce i iz kojih će se, u osnovi, sagledati sadašnja američka vojna politika.

Priroda izazova

Na početku svog izveštaja Dž. Šlezindžer ističe potrebu održavanja *mira među velikim silama* za-

snovanog na jednakosti, međusobnom uvažavanju i razboritosti. Princip jednakosti, koji je proklamovan u Vladivostoku, dobio je snažnu podršku ministarstva odbrane SAD. Međutim, jednakost mora da znači nešto više od načela, i mora da se zasniva na vojnoj moći. Ostaje problem kako definisati posebne vojne ciljeve SAD i program za održavanje efikasnih oružanih snaga.

Analizirajući međunarodnu situaciju Dž. Šlezindžer kaže: »Mi živimo u međuzavisnoj svetskoj privredi, a naši spoljni i ekonomski interesi su veliki. Američka dobra u inostranstvu iznose preko 180 milijardi dolara u robi i tehničkoj opremi, a naš uvoz je isto toliki ili čak nešto veći. Embargo na naftu od 1973. godine je samo jedno od najskorijih i najnaglašenijih upozorenja zašto ispoljavamo veoma veliki i pojačani interes u tim dalekim zemljama, zapravo zašto imamo interes za njihova tržišta i proizvode«.

Ističući američke spoljno-političke interese sekretar za odbranu iznosi svoju argumentaciju: »U ovom veku ova zemlja je učestvovala u dva svetska rata da bi Evropu sačuvala da ne padne pod dominaciju samo jedne sile. Isto tako smo zainteresovani da Japan ostane nezavisan i da druge nacije Azije os-

¹ *American Defence Policy 1975.*, Report to the Congress by Secretary James R. Schlesinger 5. February 1975., *Survival*, May/June 1975.

tanu slobodne i da mogu da odlučuju o svojoj sudbini. Naša briga za slobodu i očuvanje *zapadne hemisfere* od spoljne dominacije traje više od 150 godina. Takođe, mi imamo značajne ekonomske i stratezijske interese u Latinskoj Americi, uključujući tu i Panamski kanal. Čak i u periodu preispitivanja i nepoverenja u ovoj zemlji, ostaje se pri oceni da imamo svoje vitalne interese u zapadnoj Evropi, na Srednjem istoku, u Persijskom zalivu i u Aziji».

Po Šlezindžeru, uprkos detantu i šansama koje pruža, potreba za *čvrstinom* nije ništa manja nego što je bila pre jedne ili više decenija. Zanemarujući neka obeležja po kojima se karakterisala era hladnog rata, ostaje činjenica da je svet i dalje veoma uzburkan. »Vojna konfrontacija duž sovjetsko-kineske granice se nastavlja. I Vašington i Moskva se slažu da je situacija na Bliskom istoku nestabilna. Naši *saveznici* u Evropi i Aziji imaju mnogo ekonomskih i političkih poteškoća. Ostaje da se zajednički ciljevi i politika tek formulišu na prostoru od Azora, preko Evrope i Sredozemlja do Japana. Sukob oko Kipra je i dalje nerešen. U nekoliko zemalja sa kojima održavamo tesne odnose, na pomolu su mnoge krize ili one već postoje. Međunarodne vode se stalno povređuju na štetu interesa SAD, što one neće moći da tolerišu u nedogled. Zbog vrlo složenih međunarodnih odnosa izazovi mogu da se pojave neovisno od želje velikih sila» — konstatuje Dž. Šlezindžer. Analizi vojne moći Sovjetskog Saveza, američki ministar daje značajno mesto. »Nema nikakve sumnje da postoji ogromna vojna moć koja stoji na raspolaganju SSSR-u. Štaviše, ta moć stalno raste. Prema našim procenama SSSR sada ulaže više sred-

stava nego SAD za većinu značajnih oblasti odbrane. Oni nas u celini premašuju u sledećim oblastima: naučnom istraživanju i razvoju za 20%, u snagama opšte namene za 20%, u nabavci vojnih materijalnih sredstava za 25% i u stratezijskim ofanzivnim nuklearnim snagama za 60%. Šta više, uvereni smo da Sovjetski Savez ima najbolji početni raspored i grupisanje modernizovanih stratezijskih nuklearnih borbenih sredstava«.

Istovremeno Sovjetski Savez je nastavio da jača svoje *snage opšte namene* i da pruža veću vojnu pomoć drugim zemljama. »Jedan od najvećih uspeha SSSR-a za poslednjih 5 godina« — ističe Dž. Šlezindžer — »jeste stvaranje dalekoisotodne grupacije koja broji preko 40 divizija, a da pri tome nije ni malo smanjio svoje snage zapadno od Urala. U stvari, u toku tih godina sovjetske snage orijentisane prema NATO-u su ojačane i kvalitativno i kvantitativno, a prema centralnoevropskom vojištu je još uvek raspoređeno oko 58 divizija Varšavskog ugovora sa mogućnošću da, po potrebi, budu dosta brzo ojačane sa najmanje još 30 divizija iz SSSR-a. Severno i južno krilo NATO-a imaju pred sobom manje, ali još uvek ogromne snage.

Dok smo mnogo toga čuli o *isturenim nuklearnim bazama SAD*, neobično malo je rečeno o velikom broju periferno raspoređenih nuklearnih sistema SSSR, od kojih bi neki, u određenim uslovima, bili u stanju da tuku delove teritorije SAD, naročito Aljasku. U vezi s tim, vredno je istaći da predsednik SAD nije bio spreman da na pregovorima u Vladivostoku prihvati

povlačenje nuklearnih sistema iz isturenih baza».²

U zaključku ovog dela Šlezindžer je istakao: *prvo*, SAD i dalje imaju velike i stalno rastuće interese u današnjem međuzavisnom svetu, bez obzira na brojne probleme u sopstvenoj zemlji; *drugo*, područja od najvećeg interesa za SAD izložena su mnoštvu unutrašnjih i spoljnih poteškoća; *treće*, uprkos detantu, izvori potencijalnih razlika i konflikata među velikim silama ostaju i dalje mnogobrojni; i *četvrto*, sile sa kojima su SAD u izvesnoj meri poboljšale odnose, raspolazu velikim vojnim potencijalom, a to su sile koje tradicionalno ne vole niti sa simpatijama gledaju na interese SAD.

SAD u svetu

Dž. Šlezindžer ukazuje na to da se glavno pitanje koje SAD moraju rešiti odnosi na stepen inicijative i rukovodeće uloge SAD u postojećim složenim globalnim uslovima. Kao rezultat događaja na Bliskom istoku niko više ne može da posumnja u činjenicu da je svet postao uistinu međuzavisan i da Amerikanci ostaju biti zainteresovani za svetska kretanja. »Svi smo svesni činjenice da smo postali ranjivi na nuklearni napad. Ipak je očigledno da će SAD još dugi niz godina ostati jedna od dve svetske supersile. Eto, iz tog prostog razloga, ma koliko pasivna i ograničena naša uloga bila u pojedinim situacijama, mi ćemo se pojavljivati kao glavni faktor u kalkulacijama drugih nacija,

² Pod nuklearnim sistemima u isturenim bazama podrazumevaju se prvenstveno američka taktička Nb/s u Evropi i Aziji, kojih ukupno ima oko 12.000, od čega preko 7.000 u Evropi. SSSR je tražio njihovo uključivanje u pregovore SALT.

i mnoge od njih će tražiti da nas uvuku u svoje poslove. Takav je bio slučaj na početku ovog stoleća, tako je bilo tada, a stvar je i danas ista ili još jače naglašena».

Aktivna spoljna politika sadrži i rizike, ali to isto sadrži i pasivnost. »U uslovima neizvesnosti i ne baš tako prijateljskog sveta, mudrije je da svojim sopstvenim akcijama oblikujemo budućnost nego da to neko drugi radi za nas«.

U takvim uslovima, SAD moraju da imaju snažne i spremne vojne snage jer, bez takve sile, zavlada bi, po Šlezindžeru, anarhija i bezakonje. »Jaka odbrana je najsigurniji put ka miru. Sila čini detant dostižnim« (Ford).

Ukazujući na ulogu SAD pre drugog svetskog rata, kada vojni budžet nije prelazio 2% od ukupnog bruto-nacionalnog dohotka, Dž. Šlezindžer konstatuje da se sve promenilo, jer je uloga SAD dramatično porasla od drugog svetskog rata. Što je, možda, još važnije vojna tehnologija je učinila veliki skok i borbena sredstva su neuporedivo usavršena. U takvim uslovima porasla je uloga odvracanja, koje je imalo svoju logičnu evoluciju.

U osnovi, međutim, odvracanje nije ništa drugo do opasna iluzija. Odvracanje nije zamena za sveukupnu odbranu. Odbrambene mogućnosti, koje obuhvataju i potencijal za efikasne protivudare, osnovni su preduslov odvracanja. Ova jednostavna istina postaje posebno evidentna u nekoj krizi, kada su snage predviđene samo za (nuklearno) odvracanje očigledno nedovoljne i nepouzđane i za napadača i za branioca«.

Odvracanje, po mišljenju Dž. Šlezindžera, nije nešto što samo po sebi postoji, nezavisno od verovatnog ili stvarnog pritiska ili pretnje. Ono iziskuje najpažljiviji pristup

organizovanju i izgradnji snaga kako bi potpuno odgovarale usvojenoj strategijskoj koncepciji. Za razliku od pedesetih godina kada su se iza velike američke nuklearne nadmoći skrivali svi bitni nedostaci u strategijskoj koncepciji i organizacionoj strukturi oružanih snaga, sada je postalo očigledno da odvracanje ne proizilazi prosto iz gomile nuklearnih oružja — gomi-
le koja bi, u najmanju ruku, zaplašila koliko protivnika toliko i onog koga treba da zaštiti.

Tokom pedesetih godina, postojalo je u SAD izvesno nerazumevanje za potrebu postojanja ravnoteže vojnih snaga. To nerazumevanje se objašnjavalo time da je dovoljno osloniti se na nuklearnu odmazdu. Međutim, situacija se u tom pogledu izmenila. »Ne postoji nikakva protivrečnost između odvracanja i odbrambene politike u celini. Između njih postoji veoma uska veza i oni zajedno maksimalno doprinose održavanju ravnoteže snaga« — zaključuje Dž. Šlezindžer.

Pre više od deset godina u SAD je prihvaćeno gledište da se respektivno odvracanje mora, među ostalim faktorima, bazirati na sledećoj *trijadi* moći — strategijskim nuklearnim snagama, nuklearnim snagama ratišta (vojišta) i konvencionalnim nenuklearnim snagama. Svaka od tih komponenata služi za odvracanje odgovarajućih protivničkih komponenata, a sve zajedno služe kao opšte odvracanje od mnoštva mogućih sukoba i konflikata. »Drugim rečima, ukoliko ne bude-
mo imali kompletnu *trijadu*, naš protivnik bi mogao pokušati da iskoristi prazninu u našem odvracanju«.

U izveštaju ministra odbrane se detaljno analiziraju sve glavne komponente američkih snaga odvracanja.

Strategijska nuklearna ravnoteža

Dž. Šlezindžer je podvukao da uverljivo strategijsko nuklearno odvracanje zavisi od zadovoljenja četiri glavna zahteva: *prvo*, opšte ravnoteže strategijskih snaga sa SSSR-om; zbog neizvesnosti u kom pravcu će se kretati dalje strategijsko nadmetanje, SAD neće dozvoliti nikakvu veću asimetriju u pogledu kilotonaže, tačnosti pogađanja, nosivosti i pouzdanosti strategijskih Nb/s, mada su spremne da smanje snage za protivudar i da sprečavaju razvoj Nb/s drugih zemalja; *drugo*, postojanja snaga koje mogu da »prežive« i da budu upotrebljene protiv privrednih ciljeva protivnika radi sprečavanja napada na ekonomske ciljeve i stanovništvo SAD i saveznika; *treće*, postojanja snaga koje bi mogle da realizuju više unapred planiranih varijanti ograničene upotrebe Nb/s i da brzo reaguju na promenu ciljeva radi sprečavanja dalje eskalacije. Ove snage moraju biti sposobne za uništavanje otpornih vojnih ciljeva. U skladu sa tim, američki programi će zavisiti od toga dokle će Sovjeti ići u razvijanju svojih snaga i sredstava za udar po raketno-nuklearnim borbеним sredstvima. Oni će morati da budu takvi da obezbede borbena sredstva koja mogu tačno pogađati i nezaštićene ciljeve bojevим glavama manje snage koje ne prouzrokuju posredna razaranja većih razmera. Ujedno treba izraditi programe za izgradnju skloništa i evakuaciju stanovništva u slučaju nuklearnog napada na vojne objekte; *i, četvrto*, obim i veličina snaga i sredstava za odvracanje treba da su takvi da svi — prijatelj, neprijatelj i domaća javnost podjednako — budu uvereni da smo u toj trci

jednaki sa našim najjačim protivnicima.

»Mi nećemo dozvoliti da nas u toj najhazardnijoj oblasti, nerazumnost odvede na put pogrešne procene, konfrontacije i krize. Mi nećemo dozvoliti Sovjetima da postignu jednostranu prednost u toj oblasti«.

Dž. Šlezindžer konstatuje da sadašnja kao i planirana sredstva i snage za odvracanje zadovoljavaju pomenuta četiri zahteva strategijske ravnoteže i odvracanja. Te snage čine bombarderska avijacija, interkontinentalne balističke rakete i balističke rakete pomorskih snaga. Sve tri komponente strategijskih snaga moraju se međusobno dopunjavati. Pomorske raketne snage obezbeđuju, barem u doglednoj budućnosti, veoma pouzdanu rezervu strategijskih nuklearnih snaga sposobnu da preživi protivudar. Međutim, podmornice tipa *Polaris* se približavaju kraju svog veka upotrebe, zbog čega se već sada mora planirati njihova postepena zamenjena. Ujedno se nameće potreba poboljšanja performansi novih podmornica i raketa kako bi bile otpornije na savremena protivpodmornička sredstva.

Interkontinentalne raketne snage, čije jezgro čine rakete »*Minutman*«, obezbeđuju odvracanje i sprečavanje napada na vojne ciljeve. One su najpouzdanija sredstva za ograničene varijante odgovora, tako bitne za nuklearno odvracanje u uslovima nuklearne ravnoteže.

Pošto su Sovjeti već počeli sa razvojem novih interkontinentalnih balističkih raketa, »mi treba da nastavimo sa poboljšavanjem našeg sistema komandovanja i upravljanja da bismo povećali elastičnost i sposobnost za reagovanje naših strategijskih sistema. »Radi veće

pouzdanosti ograničenih varijanti upotrebe treba da poboljšamo tačnost pogađanja raketama *Minutman III* usavršavanjem postojećeg sistema vođenja. Takođe, moramo da povećamo jačinu nuklearnih bojnih glava da bismo delimično kompenzirali neizvesnosti koje uvek prate preciznost čisto inercijalnih sistema vođenja u postojećim svetskim uslovima«.

Strategijski bombarderi povećavaju izgleda na *preživljavanje*, nadoknađuju nedostatak drugih snaga i sredstava odmazde, a »komplikuju Sovjetima rešavanje problema odbrane«.

Sumirajući situaciju, Dž. Šlezindžer konstatuje: »Mi imamo veoma veliku sposobnost nanošenja *drugog udara*, ali to isto imaju i sovjetske snage. One se razlikuju u raznim pogledima, mada niko ne sumnja da su približno uravnotežene sa našim snagama. Mi bismo pozdravili svako smanjenje ovih snaga pod uslovima da Sovjetski Savez pristane na reciprocitet u razumljivom i fer odnosu«.

Ravnoteža snaga u centralnoj Evropi

Američke snage opšte namene su planirane tako da SAD, zajedno sa svojim saveznicima, budu sposobne da istovremeno vode jedan veći i jedan manji rat. Centralna Evropa predstavlja najvažnije područje za razvoj tih snaga, pre svega »zbog postojanja moćnih snaga SSSR i njegovih saveznika raspoređenih u neposrednoj blizini toga područja«.

Američka vezanost sa NATO-paktom traje više od četvrt veka i u SAD vlada opšte uverenje da će se te veze nastaviti. Uprkos povremenih razmimoilaženja među saveznicima sa Zapada, Dž. Šlezin-

džer podvlači zajedničke interese u pogledu kolektivne bezbednosti i odvrtačanja. »Ono što se sada stavlja na diskusiju nije značaj saveza i želja za ostankom u njemu, već stalno prisustvo jakog kontingenta snaga SAD u Evropi i sposobnost brzog i značajnog ojačanja tih kopnenih i vazduhoplovnih snaga. U eri kada je presudan nuklearni paritet, ne možemo se zadovoljiti ranijom koncepcijom zapadne Evrope koja je suviše zavisila od oslonca na nuklearno oružje. Sagledavši sve činjenice, većina se slaže da je odbrana Evrope konvencionalnim snagama moguća. Sa gledišta odvrtačanja poželjno je, međutim, da takva odbrana bude neprekidno podržana i ojačana nuklearnim snagama ratišta. Postojanje dovoljno jakih konvencionalnih i nuklearnih snaga ratišta smanjuje verovatnoću da će snage Varšavskog ugovora pokušati da isprobaju koheziju i odlučnost zapadnog vojnog saveza u ratu«.

Premda postoje različita mišljenja i razlozi, postavlja se kao aktuelno pitanje povlačenja makar dela američkih snaga iz zapadne Evrope. Argumenti za to su poznati.

Međutim, čak i posle 25 godina postojanja NATO ima potrebu za vojnim jačanjem. Za njegovo dalje jačanje postoje, po Dž. Šlezindžeru, zaista jaki razlozi koje obrazlaže sledećim argumentima. »Uprkos značajnom smanjenju ukupnog obima američkih vojnih snaga 1969, i velikom sovjetskom angažovanju na kinesko-sovjetskoj granici, mi moramo da razmotrimo sledeće činjenice:

— Sovjetski Savez još drži 27 svojih elitnih divizija u DR Nemačkoj, Poljskoj i Čehoslovačkoj, i 4 divizije u Mađarskoj;

— ostale snage Varšavskog ugovora u istom regionu imaju preko

58 divizija, sa oko 930.000 ljudi i oko 2.900 borbenih aviona;

— kopnene snage VU raspolažu sa preko 16.000 tenkova i pridržavaju se načela brzih prodora oklopnih snaga, slično onome što obično nazivamo blickrig.

U postojećim uslovima NATO raspolaže dovoljnim snagama i sredstvima za održavanje potrebne ravnoteže sa snagama Varšavskog ugovora, mada ima manji broj divizija i izvesne ozbiljne osetljive tačke na čijem otklanjanju radi. Američka KoV u Evropi, koja će biti ojačana sa dve brigade i ostalim kopnenim elementima, i američke vazduhoplovne snage, koje će takođe biti ojačane, predstavljaju presudan brojni i psihološki faktor u sadašnjoj, u izvesnom smislu, nestabilnoj ravnoteži.

Ukoliko bi te snage bile povučene ili bitno smanjene bez reciprociteta od strane SSSR-a, vojna ravnoteža bila bi jako narušena. Osim toga, SAD bi izgubile bazu za brzo dovođenje pojačanja iz SAD radi reagovanja na svaku meru koju bi SSSR mogao da preduzme, bilo u relativno normalnim uslovima, bilo u nekoj stvarnoj krizi. Posle trideset godina, mir bi ponovo bio ugrožen«.

Pomorska ravnoteža

Za SAD i saveznike je bitno da održavaju pomorske snage za koje postoji rašireno mišljenje da su u najmanju ruku jednake po moći pomorskim snagama Sovjetskog Saveza i njihovih saveznika.

U proceni ovog odnosa snaga moglo bi se početi sa isticanjem velikih razlika u geografskom položaju, nacionalnoj politici i sistemima savezništva koji diktiraju postojanje razlika u organizaciji i zadacima pomorskih snaga SAD i SSSR-a.

SAD i većina njihovih glavnih saveznika, u osnovi, zavise od korišćenja pomorskih komunikacija za svoju trgovinu u miru i za snabdevanje u ratu. One, takođe, snažno zavise od stratezijske pokretljivosti koju obezbeđuje vazdušni transport. Zbog te osnovne asimetrije, osnovni konvencionalni zadaci pomorskih snaga dve supersile i njihovih potencijalnih saveznika razlikuju se u nekoliko pogleda:

— SAD i njihovi saveznici naglašavaju kontrolu mora i jačanja pomorske moći, uključujući sposobnost i za dejstva po kopnu (nosači aviona i pomorskodesantne snage). Ratno vazduhoplovstvo SAD doprinosi kontroli mora putem miniranja, vazdušnog osmatranja i izviđanja i drugih zadataka u sklopu kontrole mora;

— Sovjetski Savez, bar za sada, naglašava odbranu od napada SAD sa mora i dejstvo po američkim i savezničkim pomorskim komunikacijama na otvorenom moru.

Obe strane su zainteresovane za javnu demonstraciju svoje vojne moći u miru i za brzo pokretanje pomorskih snaga u kriznim situacijama, kao što se to više puta dogodilo u Sredozemlju. U vezi s tim, važno je istaći autonomiju i *elastičnost* upotrebe naših glavnih pomorskih snaga. Ukoliko one budu suviše vezane za određene teritorije i baze, smanjiće se elastičnost njihove upotrebe i tempo planiranih operacija.

Na osnovu procene odnosa vojnopomorskih snaga Dž. Šlezindžer je izvukao šest opštih zaključaka.

»Prvo, oko tog odnosa pojavljuje se konfuzija koja proističe iz postojeće asimetrije između snaga i njihovih zadataka. Sovjetske pomorske snage u prvi plan ističu zadatke, snage i sredstva za protiv-

brodsku borbu. Te zadatke oni su postavili velikom broju svojih brodova, od kojih je većina mala u poređenju sa našim krupnim okeanskim jedinicama. S druge strane, pomorske snage SAD nastoje da koncentrišu svoju udarnu moć na relativno mali broj nosača aviona. Ratni brodovi za zaštitu nosača aviona imaju uglavnom odbrambeno naoružanje. Uopšte uzevši, naši brodovi su veći, savremeniji i imaju veću sposobnost neprekidnog dejstva. Ove prednosti treba da nadoknade nešto manji broj brodova. Mada se to često predviđa, naši saveznici značajno doprinose opštoj američkoj moći, posebno u okviru NATO; dok članice Varšavskog ugovora, naprotiv, malo doprinose opštoj moći sovjetske flote.

Drugo, ako se ne uzima u obzir postojeća asimetrija u zadacima i ceni samo odnos snaga, postaje jasno da sovjetske pomorske snage sa snagama njihovih saveznika u celini nisu jače od snaga SAD i njihovih saveznika. Ipak, pomorska moć SAD pretrpela je ozbiljno smanjenje i mora biti obnovljena.

Treće, sovjetska ratna mornarica razvila je impresivne snage za odbranu teritorije Sovjetskog Saveza i zemalja Varšavskog ugovora od napada američke taktičke avijacije sa nosača aviona i pomorsko-desantnih snaga. Te snage se sastoje od površinskih brodova, podmornica i aviona daljnjeg dejstva. Mnoge od tih jedinica naoružane su krstarećim raketama (novinom u pomorskom ratovanju) koje značajno poboljšavaju protivbrodsku udarnu moć, i delimično nadoknađuju nedostatak taktičke avijacije, bazirane na nosačima aviona.

Četvrto, sovjetska ratna mornarica ima veliku sposobnost napada na američko i savezničko brodogradilište na okeanima i otvorenim mori-

ma. Ako bi oni koncentrisali svoju avijaciju daljnjeg dejstva i podmorničke snage isključivo na taj zadatak, njihov potencijal za izolaciju ratišta bio bi značajan. U uslovima velike američke i savezničke zavisnosti od korišćenja mora, posebno u slučaju dugotrajnog sukoba u Evropi ili severoistočnoj Aziji, i uzimajući u obzir sposobnost sovjetske ratne mornarice za protivbrodska dejstva, »bilo bi neoprezno pretpostaviti da Sovjeti ne bi odredili značajan deo svojih pomorskih snaga za dejstva po našim pomorskim komunikacijama«.

Peto, SAD sa svojim saveznicima mogu pretrpeti značajne, ali ne i nedozvoljene gubitke u brodovlju, ukoliko bi se Sovjeti odlučili za snažna protivbrodska dejstva. Posle izvesnog vremena, međutim, američke i savezničke snage za kontrolu mora nanele bi teške gubitke neprijateljskim snagama daljnjeg dejstva i izborile bi čvrstu kontrolu pomorskih komunikacija u Atlantiku i Pacifiku. Mada bi gubici u brodovlju verovatno bili teški, ukupni učinak na ratni napor SAD i saveznika ne bi bio poražavajući.

Šesto, kada je u pitanju mirnodopsko prisustvo pomorskih snaga, sveukupna sovjetska aktivnost naglo se povećala potkraj šezdesetih godina, no, ipak, izgleda da se sada stabilizovala na nešto nižem nivou od američkog. Sovjeti mogu povećati svoje angažovanje povećanjem naprezanja svojih pomorskih snaga. U stvari, za vreme rata na Bliskom istoku 1973. godine, oni su pokazali mnogo veću sposobnost koncentracije i podrške pomorskih snaga nego što smo očekivali. Međutim, američke snage ipak imaju veću sposobnost koncentracije na većini ratišta od prvorazrednog interesa za SAD i njihove saveznike.

»Da bi se izbeglo svako pogrešno tumačenje ovih zaključaka, koje bih okarakterisao kao oprezno optimističke, istakao bih još tri osnovne kvalifikacije.

Prvo, vrednost i dugoročnost naše procene zavisna je od toga da li će sadašnja modernizacija naše ratne mornarice biti završena u planiranom roku. Ako se ta osnovna pretpostavka ne ostvari, rizik da će naša buduća ratna mornarica biti nesposobna da realizuje našu strategiju preći će dozvoljeni stepen.

Drugo, kao što važi za svaku analitičku procenu složenog problema, tako i naš rad na jačanju pomorskih snaga odražava mnoge neizvesnosti, posebno u pogledu tumačenja buduće sovjetske politike. Pomorski programi u ovom izveštaju su u nekim slučajevima oblikovani tako da onemoguću krupnije greške u našim procenama.

Treće, može doći do situacije kada neprijatelj može da stekne geografske prednosti ili prednost u izboru časa napada ili istovremeno obadve, koje bi ozbiljno uticale na borbeni razvoj i moć naših pomorskih snaga ili nas privremeno lišile korišćenja izvesnih delova svetskih okeana.

»Zavisno od ove tri osnovne kvalifikacije, ukoliko Kongres odobri program modernizacije naših pomorskih snaga, uveren sam da će SAD, zajedno sa svojim saveznicima, ostati sposobne da odbrane osnovne pomorske puteve na Atlantiku i Pacifiku, da dejstvuju sa mora na kopno u najrazličitijim uslovima, da će i dalje održavati snažno prisustvo svojih pomorskih snaga i da će održati potrebnu ravnotežu pomorskih snaga sa Sovjetskim Savezom i njegovim saveznicima«.

M. V. Ž.

NOVA STRUKTURA ORUŽANIH SNAGA SAVEZNE REPUBLIKE NEMAČKE

Od ukupnog vojnog potencijala NATO u centralnoj Evropi Savezna Republika Nemačka daje približno 50% oružanih snaga koje su operativno potčinjene vrhovnoj komandi NATO. Oružane snage SR Nemačke, od samog formiranja pre 20 godina, neprekidno usavršavaju svoju organizaciju, naoružanje i obuku, koristeći savremena dostignuća nauke i tehnike. Sadašnja reorganizacija, smatra autor,* jasno demonstrira maštovitost i smisao Nemaca za inovaciju.

Autor je mišljenja da je dominantan faktor koji je uslovio reorganizaciju bila suprotnost između operativnih troškova koji se naglo povećavaju, posebno za lične izdatke, i zahteva da se obezbedi novo — moderno naoružanje koje će služiti kao pouzdan deterent sve do poznih osamdesetih godina. I ostale članice NATO suočene su sa sličnim problemima. Rešenje ovog problema u SR Nemačkoj se mora naći u okviru budžeta za odbranu, koji će činiti konstantnu stavku u ukupnim vladinim troškovima, uz obezbeđenje nešto dodatnih sredstava zbog inflacije i povećanja cene naoružanja.

* *The New Structure of the German Armed Forces*, by the Canadian Liaison Staff, Headquarters II (German) Corps, *Canadian Defence Quarterly*, No 4, Spring 1975.

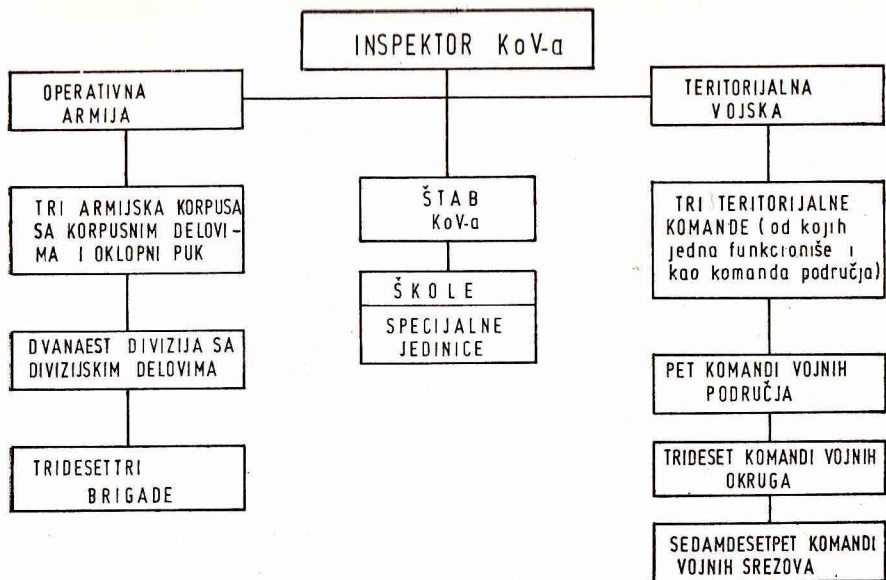
Radi izučavanja tog kao i drugih problema, sa kojima se moraju suočiti oružane snage u osamdesetim godinama, savezna vlada je 1970. godine formirala specijalnu komisiju za reorganizaciju oružanih snaga, koja joj je krajem 1972. godine podnela izveštaj.

Savezni parlamenat je početkom ove godine jednoglasno usvojio zakon kojim se odobrava sprovođenje nove organizacije oružanih snaga.

Sadašnja organizacija kopnene vojske

Da bi se što bolje razumela suština predložene reorganizacije kopnene vojske, u članku se ukratko iznosi njena sadašnja organizacija (detaljnije prikazano na šemi 1).

Nemačka kopnena vojska se sastoji iz dve komponente — *operativne armije* i *teritorijalne vojske*. *Operativna armija* je popunjena, prema ratnoj formaciji, sa odgovarajućim elementima za podršku i cela je uključena u snage NATO. *Teritorijalna vojska* (koja ima samo jezgro a sve ostalo se mobilize) potčinjena je nacionalnoj komandi i namenjena je za različite varijante unutrašnje odbrane zemlje. Njen prvorazredan zadatak je obezbeđenje operativne slobode manevra

*Šema 1 — Sadašnja organizacija kopnene vojske
(1968—1975)*

snagama NATO koje bi dejstvovala na teritoriji SR Nemačke.

Teritorijalna vojska ima sledeće specifične zadatke: obezbeđenje pozadine; kontrola saobraćaja i izbeglica; saniranje posledica razaranja; inženjerski zadaci; održavanje veza; obezbeđenje popune ljudstvom i materijalno obezbeđenje.

Organizacija komandovanja teritorijalnom vojskom je prilagođena administrativnoj podeli zemlje, pri čemu državna, sreske i opštinske uprave imaju pod svojom nadležnošću odgovarajuće delove teritorijalne vojske.

Nova struktura kopnene vojske

Prilikom predlaganja nove strukture kopnene vojske komisija za reorganizaciju oružanih snaga, kako se ističe u članku, rukovodila se sledećim:

— obaveza prema NATO od 36 brigada ne sme se reducirati;

— do 1980. godine mora se nabaviti moderno naoružanje;

— obim budžeta za odbranu, u odnosu na savezni budžet, ne sme se povećavati;

— nova organizacija mora biti dovoljno elastična da bi se mogla prilagoditi svakoj mogućoj promeni koja bi nastala kao rezultat pregovora o uzajamnom smanjenju oružanih snaga.

Nova organizacija oružanih snaga najbolje se može sagledati prema sledećem.

Sistem regrutovanja. Nakon ispitivanja podobnosti dobrovoljačke vojske i nacionalne milicije, kao i njihove kombinacije, odlučeno je da se zadrži sadašnji sistem 15-mesečne vojne obaveze. Međutim, oružane snage će se i dalje pretežno

oslanjati na dobrovoljce (profesionalce), jer će samo 50% kopnene vojske, 35% vazduhoplovstva i 15% mornarice sačinjavati regruti.

Borbena gotovost. Komisija je razmatrala mogućnost da se 24 brigade drže u punom sastavu dok bi ostalih 12 brigada imalo samo kadrovske jezgre, a mogle bi se razviti do punog borbenog sastava u roku od tri dana (prema ustaljenom sistemu borbene gotovosti). »Međutim, taj predlog je odbijen, pošto postojeće opasnosti i istaknuti geografski položaj SR Nemačke izričito zahtevaju da se uvek ima borbeno spremnih najmanje 36 brigada« — smatra autor.

Sistem popune. Odmah nakon završetka aktivne službe 30.000 regruta i dobrovoljaca na duži rok bi se svrstali u 12-mesečni period »borbene pripravnosti«. Ti vojnici bi mogli biti odmah pozvani na obuku ili u aktivnu službu od svojih matičnih jedinica, a uključeni su u brojno stanje mirnodopskih snaga koje je limitirano na 495.000 ljudi. Svu glavnu opremu za 36 brigada održavalo bi ljudstvo koje je u aktivnoj službi. Na primer, novi oklopni bataljon će imati stalno jezgro od svega 29 vojnika. Oni će popunjavati mesta oficira za vezu, kuvara, kurira i rezervnih vozača. Međutim, na insistiranje opozicije rešeno je da se na takav način borbene popune (sistem borbene gotovosti) može preći samo u slučaju ako bi se postigao izvestan sporazum o uzajamnom smanjenju oružanih snaga.

Kadrovska politika. Izvesne jedinice, kao što je projektovani motorizovani pešadijski bataljon oklopne pešadijske brigade, zvaće se »kadrovske jedinice«. Aktivni kadar od 30% obavljaće osnovnu obuku za

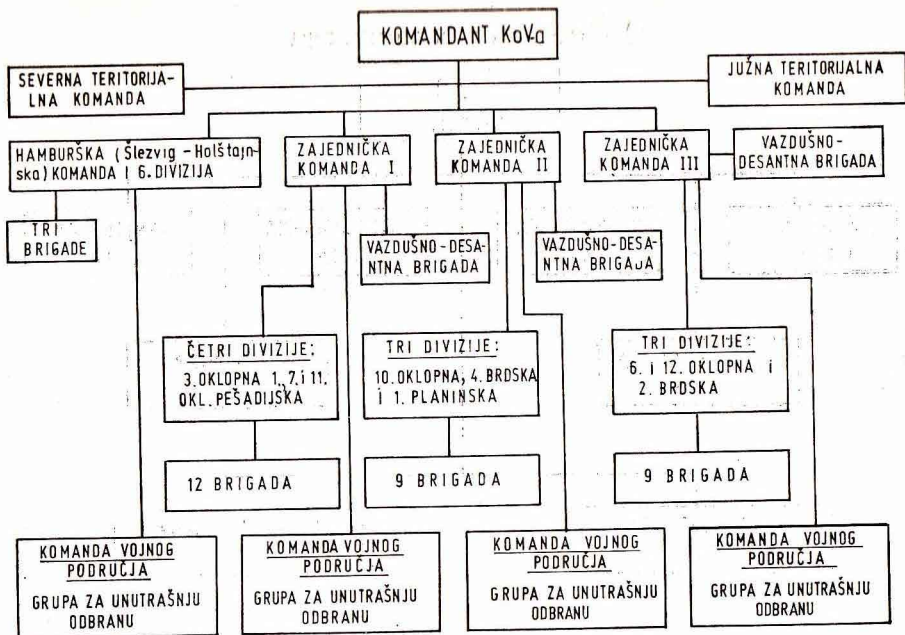
svoju brigadu. Bataljon može postati operativno spreman ako se popuni vojnicima iz kontingenta »borbene pripravnosti«, čineći tako treći pešadijski bataljon brigade.

Jačina snaga. Odobrena jačina snaga se kreće od 495.000 u miru do 1.200.000 u ratu, kada se kopnena vojska penje do 940.000, ratno vazduhoplovstvo do 200.000 i ratna mornarica do 60.000 ljudi. Dodatnih 705.000 ljudi nisu namenjeni za 36 brigada, niti za operativne jedinice ratnog vazduhoplovstva i ratne mornarice, već se od njih mobilizuje teritorijalna vojska i neke korpusne i divizijske jedinice za opsluživanje i borbenu podršku, kao i za popunu gubitaka u borbi.

Organizacija. Na narednim šemama prikazana je planirana organizacija kopnene vojske i raznih vrsta brigada. Promene na divizijskom nivou su svedene na povećanje izviđačkog bataljona i protivavionskog divizionu na nivo pukova. U brigadama će se bataljoni brojčano povećati, ali će se po obimu smanjiti; administracija i logistika će preći u nadležnost bataljona, tako da će se komandiri četa moći više posvetiti obuci i rukovođenju svojim potčinjenim jedinicama.

Novi modeli brigada

Nova standardna brigada oklopne pešadije, iznosi se u članku, imaće: izviđački vod; štabnu, protivtenkovsku i oklopnu inžinjerijsku četvu, četvu za snabdevanje i četvu za podršku; tri bataljona oklopne pešadije od kojih dva u punom borbenom sastavu sa po 33 borbena ok-

Sema 2 — Model nove organizacije kopnene vojske

Napomena. Vazdušnodesantna brigada djeluje kao korpusna (zajedničke komande) rezerva. Tri protivtenkovska helikopterska puka, koji treba da se formiraju, imaju istu ulogu.

Inovacije uključuju — objedinjavanje korpusnih komandi i komandi vojnih područja u zajedničke komande; standardizaciju brigade oklopne pešadije (sada formalno poznata kao oklopno-grenadirska, brdska ili planinska); i rasformiranje komande 1. vazdušnodesantne divizije.

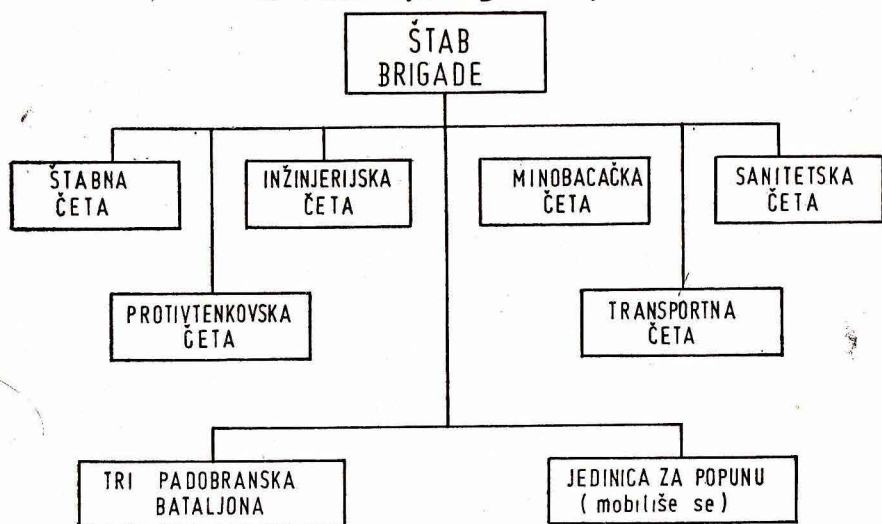
Oklopna transportera *Marder*, a treći samo jezgro; dva tenkovska bataljona sa po 33 srednja tenka *Leopard* i oklopni divizion artiljerije za podršku sa 18 samohodnih haubica. To će biti zamena za dva bataljona oklopne pešadije, tenkovski bataljon, bataljon za popunu i divizion samohodne artiljerije za podršku. Nova brigada oklopne pešadije će imati 66 srednjih tenkova (do sada 54) i 66 do 99 oklopnih transportera.

Prema predlogu komisije za reorganizaciju, nova oklopna brigada treba da ima iste jedinice za podr-

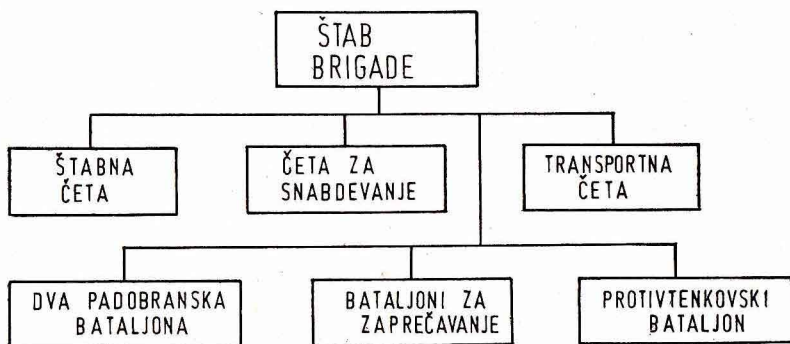
šku kao i brigada oklopne pešadije — tri tenkovska bataljona sa po 33 srednja tenka; bataljon oklopne pešadije sa 33 borbena oklopna transportera i oklopni artiljerijski divizion sa 18 samohodnih haubica. Sadašnja oklopna brigada ima dva tenkovska bataljona sa 108 srednjih tenkova, bataljon oklopne pešadije sa 50 borbenih oklopnih transportera, divizion samohodne oklopne artiljerije i bataljon za popunu.

Organizacija sadašnje i nove vazdušnodesantne brigade prikazana je na šemi 3.

a) Sadašnja organizacija

b) Novi model brigade

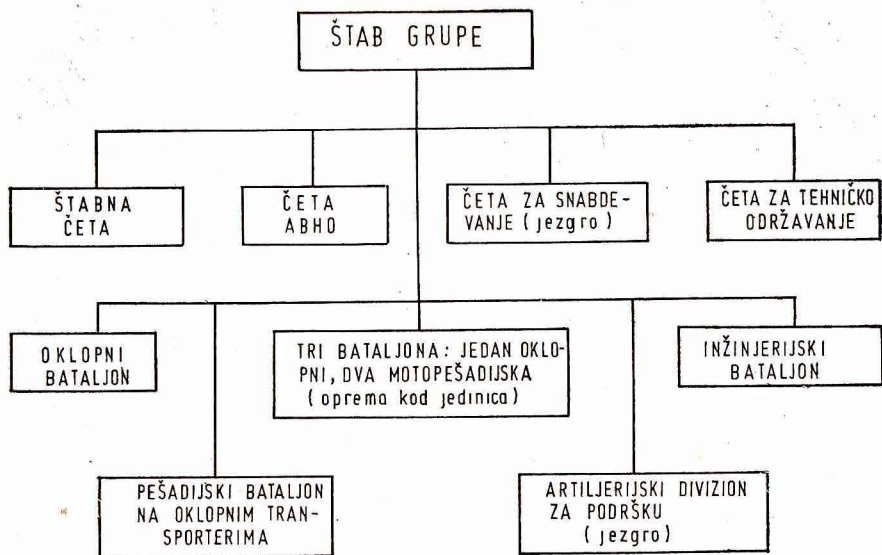

Šema 3 — Vazdušnodesantna brigada

Grupa za unutrašnju odbranu

U članku se zatim razmatra predložena organizacija grupa za unutrašnju odbranu, koje će, po mišljenju autora, predstavljati potpunu

novinu. U miru će imati samo do 20% aktivnog sastava, dok se predviđa da u punom sastavu budu velike i snažne borbene formacije. Organizacija grupa za unutrašnju odbranu prikazana je na šemi 4.

Šema 4 — Model grupe za unutrašnju odbranu

Nabavka opreme i opremanje snaga

Prema predloženoj organizaciji svih 36 brigada kopnene vojske treba da imaju: 82 oklopna bataljona (ukupno 2.700 tenkova *Leopard*); 50 bataljona oklopne pešadije (1.800 borbenih oklopnih transportera *Marder*); 33 oklopna artiljerijska divziona (600 samohodnih haubica M-109); 3.000 protivtenkovskih lansirnih uređaja raznih vrsta; 700 samohodnih protivtenkovskih topova.

Da bi se povećala vatrena moć i pokretljivost novih snaga, do 1978. godine u naoružanje će se — kako ističe autor — uvesti oko 360 pokretnih protivavionskih artiljerijskih sistema tipa *Geppard* (gepard). Takođe će se nabaviti raketni sistem zemlja-vazduh tipa *Roland*, kao i 400 izviđačkih vozila. Nastaviće

se radovi na razvoju tenka *Leopard 2*, a predviđa se i opremanje armije helikopterima za borbu protiv tenkova.

Ratno vazduhoplovstvo

Od ukupnog brojnog stanja ratnog vazduhoplovstva, koje sada iznosi 108.000 ljudi, u miru će biti samo 4.000 u aktivnoj službi. Ratno vazduhoplovstvo će i dalje u celini biti uključeno u snage NATO, a sačinjavaju ga sledeće borbene jedinice: 4 izviđačke eskadrile sa avionima RF-4E; 10 eskadrila lovaca-bombardera F-104G; 4 eskadrile lovaca-presretača F-104G (umesto F-4F); 8 eskadrila lakih lovaca-bombardera G-91R3; 24 baterije *Nike* (najk); 34 baterije *Hawk* (hok); 8 eskadrila raketa *Persing* (peršing) SSM.

Pored toga, pod nacionalnom komandom se nalaze i vazduhoplovne snage sastava — četiri transportne eskadrile (C-160) i četiri eskadrile helikoptera opšte namene (UH-1D). Planirana je i nabavka aviona *Panavia*, lakih borbenih aviona *Alpha-jet* (alfadžet za obuku) i izvestan broj *Phantoms* (fantoma) F-4.

Ratna mornarica

Od ukupnog brojnog stanja mirnodopskih snaga, koje iznosi 38.000, u borbenoj gotovosti držiće se samo 1.000 ljudi. Ne predviđaju se veće promene u organizaciji tog vida oružanih snaga. Inače, ratna mornarica u svom sastavu ima raketonosce, eskortne razarače, brzopokretne fregate, korvete za borbu protiv podmornica, desantne podmornice, brze patrolne čamce (sa povećanim brojem *Exocet* (ekoset) raketa brod-brod), desantne brodove i veći broj manjih jedinica različite namene. Mornaričko vazduhoplovstvo će nastaviti da upotrebljava lovce-bombardere F-104G, izviđačke avione RF-104G, mornaričke patrolne avione *Atlantic* (atlantik) Br-1150 i avione opšte namene Do-28, kao i helikoptere za službu spasavanja *Sea king* (siking) MR-41 i H-34G.

Sprovođenje reorganizacije

Vlada SR Nemačke je naredila Bundesveru da produži sa istraživanjem, opitima i realizovanjem nove organizacije oružanih snaga. »Planirane promene će povećati borbenu moć i pokretljivost Bundesvera, bez značajnijeg povećanja izdataka u odnosu na dosadašnje« — navodi autor.

Glavna pitanja reorganizacije ogledaju se u sledećem:

a) Kopnena vojska će, kako je već rečeno, imati 36 spremnih brigada (do sada ih je imala 33). Dve brigade, koje baziraju na novoj organizaciji, već se formiraju radi opita i donošenja odgovarajućih zaključaka;

b) Na osnovu koncepta stalne borbene pripravnosti (misli se na 12-mesečni period »borbene pripravnosti« rezervnog sastava nakon završetka vojne obaveze), oružane snage će biti smanjene za 30.000 ljudi, ali bez smanjenja njihove mirnodopske jačine. Ljudstvo koje se nalazi u »borbenoj pripravnosti« može se aktivirati bez mobilizacije. Iz toga treba da rezultira smanjenje troškove za lične izdatke i oslobađanje novca za ključne potrebe;

c) Integracija korpusnih komandi i teritorijalnih komandi vojnih područja još nije sprovedena zbog rasprave oko prihvatanja tog predloga od strane pokrajinskih vlada;

d) Nabavka nove opreme imaće poseban prioritet;

e) Povećanjem broja viših jedinica i smanjivanjem veličine nižih, smanjiće se problemi rukovođenja i komandovanja na nivou četa;

f) Ratno vazduhoplovstvo i ratna mornarica će zadržati sadašnju operativnu snagu, a ojačaće se novom opremom.

»U nemačkim oružanim snagama planirana reorganizacija izaziva izvesnu malu konfuziju, posebno sada kada je glavna promena — stvaranje zajedničkih komandi koje bi objedinile komandne funkcije teritorijalnih i operativnih komandi — još uvek u neizvesnosti. Ima, ipak, mišljenja da su neke promene sa-

me sebi cilj. Odluka o generalnoj reorganizaciji neće uslediti sve dok se kroz jedan razložan period ispitivanja ne dobije garancija da će promene biti i realne i efikasne» — ističe autor.

U zaključku članka se podvlači da će reorganizacija biti izvršena

prema planu. »Prema tome, osamdesetih godina, isto kao i sedamdesetih, SR Nemačka će imati jednu od najboljih i najmodernijih — prema koncepciji, organizaciji i opremi — oružanih snaga u NATO«.

J. M. Č.